

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 35

Заснований в 1996 році

Рівне – 2006

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ:
Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.
Випуск 35. — Рівне: РДГУ, 2006. — 196 с.**

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем дидактики вищої освіти, історії педагогіки, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаніка);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет)/

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №4 від 24.11.2006 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 6.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2006

індивідуальні творчі завдання з дисципліни „Вступ до спеціальності”. Вибір теми завдання був зроблений студентами самостійно, але за рекомендаціями викладачів. Кожне із завдань було складено таким чином, що охоплювало всі теми дисципліни, і тому за результатами виконання такого завдання можна оцінювати знання студента. Студенти виявили зацікавленість і бажання якнайкраще виконати ІНДЗ. Стимулом для виконання завдання на хорошому рівні є можливість автоматичного складання семестрового іспиту з предмету.

Ми дійшли висновку, що в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу самостійна робота студентів є найважливішою і доцільною складовою навчального процесу в вищих навчальних закладах. Тому для стимулювання самостійної роботи студентів слід застосовувати якомога більше різноманітних форм і методів її запровадження у навчальний процес.

ЛІТЕРАТУРА

1. Смелянова Д.В. Рання діагностика готовності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до самостійної роботи в умовах кредитно-модульного навчання // Матеріали ІІІ міжнародної наук.-практ. конференції: Актуальні проблеми сучасних наук: теорія та практика – 2006 // Наука і освіта. – 2006. – Т.8. – С.31 – 33.
2. Кобильченко В.В. Формування особистості як психолого-педагогічна проблема//Нові технології навчання. – 2001. – Вип.31. – С. 3 – 12.
3. Кравченко Ю.М. Формування творчої особистості студентів у рамках програмного рішення педагогічних задач//Нові технології навчання. – 2001.– Вип.31. – С.188 – 195.
4. Кремень В.Г. Підвищення ефективності вищої освіти і науки як дієвого чинника суспільного розвитку та інтеграції в європейське співтовариство // Вища школа. – 2003. – С.3—8.
5. Мороз І.В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу. – К. : Освіта України. – 2005. – 277с.
6. Шайдур І.А. Організація самостійної роботи студентів педагогічного університету на основі індивідуально орієнтованого підходу/ Дис.канд.пед. наук. – Полтава – 2003. – 250 с.

Емельянова Д.В. К вопросу об организации самостоятельной работы студентов в условиях кредитно-модульного обучения.

Резюме. Стаття посвящена проблеме организации самостоятельной работы студентов в условиях кредитно-модульного обучения. Определены отношения студентов к самостоятельной работе, как основной составной учебного процесса. Проанализированы преимущества кредитно-модульного обучения в формировании самостоятельности личности студента.

Ключевые слова: кредитно-модульная система организации учебного процесса, самостоятельная работа студентов.

Emelianova D.V. To the question about organization of independent work of students in the conditions of the credit-module teaching.

Summary. The article is devoted to the problem of organization of independent work of students in the conditions of the credit-module teaching. Attitudes of students are certain toward independent work, as basic component educational process. Advantages of the credit-module teaching are analysed in forming of independence of personality of student.

Key words: credit-module system of organization of educational process, independent work of students.

Одержано редакцією 18.10.2006.

УДК: 378. 012

М.С. ЯНЦУР

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВ У КРЕДИТНО-МОДУЛЬНІЙ СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Резюме. У статті розкриваються теоретико-емпіричні підходи до реалізації кредитно-модульної системи організації навчального процесу при підготовці майбутніх вчителів до профорієнтаційної роботи з учнями.

Ключові слова: кредитно-модульна система, модуль, рейтинг, професійна орієнтація, самостійна робота студентів, критерії оцінювання.

Побудова незалежної держави гостро ставить питання про підвищення ролі кожної людини як у трудовій, так і в громадській діяльності. Потрібно зорієнтувати особистість на вибір праці у відповідності зі своїми здібностями, бажаннями та потребами суспільства в кадрах. У вирішенні цієї проблеми вагоме місце посідає професійна орієнтація. Це передбачено Законами України “Про зайнятість населення”, “Про освіту”, “Про вищу освіту”, схваленою Кабінетом Міністрів “Концепцією державної системи професійної орієнтації населення”, “Положенням про професійну орієнтацію молоді, яка навчається” та рядом інших державних документів. Вирішити завдання, які поставлені у них, неможливо без відповідної підготовки до профорієнтаційної роботи всіх педагогічних та психологічних працівників, і в першу чергу вчителів початкової школи та трудового навчання. Саме вони повинні допомагати школярам у їх професійному самовизначенні. Все це обумовило введення до навчальних планів вищих педагогічних навчальних закладів відповідного курсу з

професійної орієнтації учнів.

Організація навчального процесу за кредитно-модульною системою дозволяє вітчизняній вищій школі інтегруватися до єдиної Європейської освітньої зони в плані досягнення цілей Болонського процесу. Основою цієї системи є модульно-рейтингова технологія навчання, яка реалізується через рейтинговий контроль і оцінювання навчальних досягнень студентів за кожний модуль і дисципліну в цілому. Різні модульно-рейтингові технології навчання вже протягом тривалого часу використовуються у багатьох вищих навчальних закладах України і, як показує досвід, це підвищує інтерес студентів до навчання. Провівши їх аналіз ми прийшли до висновку, що на даному етапі розвитку вищої освіти доцільно використати наступну систему: дисципліна розбивається на змістові модулі в залежності від числа кредитів ОПП чи ECTS і всі результати навчальної діяльності студентів з модуля на етапах поточного, тематичного і підсумкового контролю знань та умінь оцінюються в балах і сумуються від модуля до модуля. Таким чином формується рейтинг студента. На кафедрі професійної педагогіки і трудової підготовки РДГУ, починаючи з 2000/2001 н.р., згідно до розробленого нами положення, використовується саме ця модульно-рейтингова система.

При цьому під технологією модульно-рейтингового навчання розуміємо таку організацію педагогічного процесу, яка базується на персоналізації, диференціації та інтеграції змісту навчального матеріалу, забезпечуючи стимулюючу, розвивальну й особистісно-творчу функції набутих знань і умінь, їх самостійність і мобільність, можливість вибору у процесі професійно-особистісного навчання, контролю, саморозкриття і самостворення фахівця, що слугує основою підготовки компетентного спеціаліста. Основним ціннісним орієнтиром даної технології є студент, як унікальна неповторна особистість. Тому навчальний процес індивідуалізується за змістом, темпом, формами, методами, характером педагогічної взаємодії на рівні співпраці і співтворчості студентів і викладача.

Організація навчального процесу за такою технологією дозволяє гуманізувати всі його компоненти, так як у такій системі викладач перетворюється у педагога-дослідника і технолога, а студент стає реальним активним учасником процесу навчання, його суб'єктом. При реалізації модульно-рейтингової системи навчання обов'язково поєднуються різні форми роботи студентів: індивідуальна, групова та фронтальна, як на аудиторних заняттях, так і у позааудиторній роботі. За питомою вагою перевага надається індивідуальній позааудиторній роботі студентів.

Рейтингове оцінювання, як компонент методики і технології, дозволяє ефективно керувати пізнавальною діяльністю студентів. При цьому навчальна дисципліна розподіляється на декілька змістових модулів, кожний з яких включає обов'язкову і додаткову навчальну роботу. Рейтингова оцінка за обов'язкові види навчальної роботи складається із суми таких балів: 1) за кожне лекційне, семінарське, практичне і лабораторне заняття; 2) за індивідуальні завдання самостійної роботи; 3) за творчі навчально-дослідні завдання; 4) за модульний контроль. Крім того, студент має право виконувати додаткові види навчальної роботи і набирати додаткові рейтингові бали в межах 20-30% від загальної рейтингової оцінки. Ці види навчальної роботи та їх орієнтовні оцінки і критерії оцінювання наведені у загальному кафедральному Положенні і відповідних положеннях з дисциплін кафедри. Цими положеннями визначається і порядок нарахування рейтингових балів із вказаних дисциплін та переведення їх у 100-бальну, національну і ECTS шкали.

Спираючись на науково-педагогічний досвід впровадження модульно-рейтингової системи навчання А.М. Алексюка [1], А.О. Андрощука [2], В.І. Бондаря [3], С.М. Гончарова [5, 6], А.В. Фурмана [14], П.А. Юцявичене [15] та інших вчених-педагогів нами розроблена і запроваджена в першому варіанті дана система при вивченні дисципліни "Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи" ще у 2000/2001 н.р. Пізніше, відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу [9, 12], було розроблено вдосконалену навчальну програму даного курсу [10] та відповідне положення про модульно-рейтингову систему оцінювання знань і умінь студентів з курсу [13]. Метою курсу є підготовка майбутніх вчителів до здійснення професійної орієнтації учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Вивчення курсу передбачає формування у студентів **знань**: з професійної орієнтації як комплексної системи: її предмету, мети, завдань та функцій, змісту та структури, концепцій, тенденцій, принципів та критеріїв профорієнтаційної роботи; з конкретних видів професійної діяльності, класифікації й аналізу професій та основ професіографії; з особливостей професійного самовизначення учнівської молоді: мети і завдань, змісту, мотивів, форм і методів, засобів, умов та результатів; про зміст, форми, методи і специфіку проведення профорієнтаційної роботи в навчальному процесі та позанавчальній діяльності з учнями; з інтерактивних технологій профорієнтаційної роботи; про показники та критерії оцінювання профорієнтаційної роботи.

На основі цих узагальнених знань у студентів повинні бути сформовані **вміння**: визначати профорієнтаційні можливості навчальної та позанавчальної діяльності учнів, готувати профінформаційний матеріал, враховуючи їх вікові та індивідуальні особливості у профорієнтаційній роботі; застосовувати в роботі з учнями різноманітний професіографічний матеріал; проводити діагностику професійних намірів, інтересів, нахилів, психічних процесів, темпераменту, характерологічних рис та здібностей учнів і робити відповідні висновки щодо їх професійного самовизначення на основі діагностичної карти особистості; надавати своєчасну професійну консультацію в ході комплексної професійної орієнтації.

Даний курс вивчається у VII семестрі перед виходом студентів на педагогічну практику, так як це надає їм можливість закріпити отримані знання, набуті вміння і навички профорієнтаційної роботи в умовах школи. Вивчення даної дисципліни завершується заліком після здачі складених інформаційних професіограми і

професіографічної картки на визначену професію, результатів анкетування учнів 8-9 класів, заповненої діагностичної карти особистості на конкретного учня з відповідними висновками з даного предмету може виконуватись і курсова робота у VIII семестрі. На заочному відділенні виконується контрольна робота.

На вивчення даної дисципліни виділено 2 національні кредити, тобто 108 годин, що відповідає трьом кредитам ECTS, тому зміст її поділено на 2 змістових модулі. Перший модуль “Науково-теоретичні основи професійної орієнтації” включає такі теми: “Предмет, мета і завдання курсу. Історія становлення професійної орієнтації, стан та перспективи її розвитку”, “Суть, мета, завдання та функції професійної орієнтації”, “Суть, мета і завдання професійного самовизначення особистості”, “Професійне самовизначення школярів у залежності від їх вікових особливостей”, “Показники результативності профорієнтаційної роботи та критерії її оцінювання”, “Основи професіографії: класифікація, аналіз та опис професій”. На вивчення цього модуля відводиться 12 годин лекцій, 10 годин лабораторних занять та 22 години самостійної роботи, під час якої студенти готуються до лабораторних занять, опрацьовують теоретичний матеріал та виконують індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) зі складання інформаційних професіограм і професіографічної картки на визначену професію в електронному варіанті. Завершується вивчення цього модуля виконанням тестової комп’ютерної контрольної роботи.

До другого модуля “Зміст і методика реалізації системи професійної орієнтації учнівської молоді” входять наступні теми: “Професійна орієнтація як система”, “Професійна освіта: зміст, структура та методика проведення”, “Попередня профорієнтаційна діагностика. Методи вивчення індивідуальних особливостей школярів”, “Професійна активізація: суть, завдання і методика проведення”, “Професійна консультація та методика її проведення”, “Професійний відбір та підбір. Методика проведення професійного відбору та підбору”, “Соціально-професійна адаптація”, “Зміст та методика проведення професійної орієнтації учнів у навчальному процесі”, “Інтерактивні технології профорієнтаційної роботи та методика їх застосування”. На вивчення даного модуля відводиться 16 годин лекцій, 16 годин лабораторних занять та 32 години самостійної роботи, під час якої студенти опрацьовують теоретичний матеріал, готуються до лабораторних занять і виконують ІНДЗ з анкетування учнів 8-9 класів з метою вивчення їх професійних намірів і мотивів та складання профконсультаційного висновку для одного учня на основі аналізу результатів профорієнтаційної психодіагностики. Завершується вивчення цього модуля і курсу цілому підсумковим контролем у вигляді комплексної тестової контрольної роботи на ПЕОМ та диференційованим заліком.

Дана дисципліна має повне навчально-методичне забезпечення, яке подане як у вигляді навчальних і методичних посібників [4;7;11;16;17;19;20;21 та ін.], так і на електронних носіях: тексти лекцій [18], інструкції до лабораторних занять і методичні вказівки до самостійної роботи та ІНДЗ на CD ROM, тестові модульна і підсумкова комплексна комп’ютерні контрольні роботи, інтерактивні, ігрові та змагальні методи профорієнтаційної роботи, комп’ютерні профорієнтаційні психодіагностичні методики, професіографічні картки масових і нових професій тощо.

У даній дисципліні кожний модуль включає обов’язкову і додаткову навчальну роботу. З кожного виду робіт визначаються оціночні бали. За невиконання певного виду основної навчальної роботи передбачаються штрафні санкції. Студент, який хоче набрати відповідну кількість балів, щоб вийти на підсумковий контроль, має можливість виконувати додаткові навчальні завдання. Спираючись на орієнтовну оцінку видів навчальної діяльності студентів з дисциплін кафедри в модульно-рейтинговій системі нами розроблена конкретна оцінка видів навчальної роботи з дисципліни “Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи” для денної форми навчання. При цьому питома вага ІНДЗ у загальній оцінці з дисципліни становить 33%, а модульного і підсумкового контролю – 20%. У таблиці 1 наведено оцінки як обов’язкових, так і додаткових видів навчальної роботи студентів при вивченні даної дисципліни.

Таблиця 1

Оцінка видів навчальної роботи в кредитно-модульній системі з дисципліни
“Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи” для денної форми навчання,
спеціальність “Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання”.

№ з/п	Види навчальної роботи	Оціночні бали	Кількість додаткової навчальної роботи	Штрафні санкції
1	2	3	4	5
І ОБОВ’ЯЗКОВІ				
1	Регулярність відвідування лекцій	14	За реально пропущене заняття	Зняття 1 балу за 2 години пропуску
2	Регулярність відвідування лабораторних занять	13	За реально пропущене заняття	“ _ _ ”
3	Вчасність та якість звіту про самостійну роботу (підготовка до лабораторних робіт)	14	За фактичним терміном здачі звіту	Зняття 0,1 балу за кожен день затримки
4	Вчасність виконання та захисту звіту з лабораторної роботи	28	За фактичним терміном захисту	Зняття 0,1 бала за кожен день затримки і 0,2 бала за кожен оцінку, нижче “5”
5	Вчасність та якість виконання	16	За фактичним	Зняття 0,1 бала за кожен

1	2	3	4	5
	інформаційної професіограми в електронному варіанті з роздруківкою		терміном здачі професіограми	день затримки і 3 бали за кожну оцінку, нижче "5"
6	Вчасність та якість виконання професіографічної картки в електронному варіанті з роздруківкою	10	За фактичним терміном здачі картки	Зняття 0,1 бала за кожен день затримки і 2 балів за кожну оцінку, нижче "5"
7	Вчасність та якість здачі звіту з анкетування учнів	10	За фактичним терміном здачі звіту	" - - - "
8	Вчасність і якість складання профконсультаційного висновку	15	За фактичним терміном здачі висновку	Зняття 0,1 бала за кожен день затримки і 3 бали за кожну оцінку, нижче "5"
9	Вчасність та якість виконання модульної контрольної роботи	10	За фактичним терміном виконання	Зняття 0,1 бала за кожен день затримки і 2 балів за кожну оцінку, нижче "5"
10	Вчасність та якість виконання підсумкової контрольної роботи	20	За фактичним терміном виконання	Зняття 0,1 бала за кожен день затримки і 4 бали за кожну оцінку, нижче "5"
ВСЬОГО:		150		
II ДОДАТКОВІ				
11	Додатковий реферат за пропущену лекцію чи на певну тему	2	За фактичну кількість пропущених занять	Реферат за кожну пропущену лекцію
12	Додаткове виконання індивідуального завдання за пропущені лабораторні заняття на певну тему	3	За фактичну кількість пропущених занять	Індивідуальне завдання за кожне пропущене заняття
13	Наукова робота: підготовка і виступ з доповіддю на науковій конференції	20	За фактом виконання роботи	Зняття 5 балів за відсутність схвального відзиву
14	Електронна версія тексту лекцій, реферату, індивідуального завдання, тощо: дискета та роздруківка	10	За фактом виконання роботи	Зняття 2 балів за оцінку нижче "5" і 4 балів за відсутність роздруківки
15	Електронна версія анотації на статтю: дискета і роздруківка	2	За фактом виконання роботи	---
16	Участь в університетській олімпіаді чи конкурсі з предмету	3	За фактом участі	---
17	Публікація статті у фаховому виданні за напрямком навчальної дисципліни	20	За фактом підготовки статті до друку	---
18	Призове місце на університетській предметній олімпіаді (конкурсі)	За I-15 б., за II-126., за III-106.	За фактом участі	---
19	Інші види робіт за пропозицією студента	1-5 балів	За фактом виконання роботи	---
20	Заохочувальні бали викладача (кафедри) за творчий підхід до навчання	1-10 балів	За фактом виконання роботи	---

Виходячи з обов'язкової навчальної роботи у відповідності до прийнятої шкали оцінювання в РДГУ [12] визначається конкретна оцінка знань і вмінь студента в 100-бальній, національній та ECTS шкалах. Критерії оцінки знань і вмінь студентів у вказаних шкалах, прив'язані до обов'язкової навчальної роботи та відповідних форм контролю з даної дисципліни, наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Критерії оцінки знань і вмінь студентів у національній, 100-бальній (РДГУ), рейтинговій та ECTS системах оцінювання з дисципліни "Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи"

Національна шкала	Шкала РДГУ	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Оцінка підсумкового контролю
"5"	90-100	150 і більше	A	5-без складання диф. заліку
"4"	75-89	125-149,9	BC	4-без складання диф. заліку
"3"	60-74	100-124,9	DE	3-без складання диф. заліку
"2"	35-59	58-99,9	FX	2,3 – диф. залік.
"2"	1-34	0-57,9	F	2-повторний курс, відрахування

Згідно визначеної нами оцінки обов'язкової навчальної діяльності студентів у рейтинговій системі за відвідування 2 годин лекцій дається 1 оціночний бал. Тобто у першому модулі за відвідування лекцій студент може набрати найбільше 6 балів. Аналогічно за відвідування лабораторних занять – максимально можна набрати 5 балів. Вчасність звіту про підготовку до лабораторної роботи оцінюється в 1 бал за одну роботу, тому тут можна набрати 5 балів. Вчасність та якість виконання і захисту лабораторної роботи оцінюється 2 балами за одну роботу, тому тут можна набрати 10 балів. Вчасність та якість виконання інформаційної професіограми в

виставляється оцінка за 100-бальною шкалою РДГУ, за чотириохальною національною шкалою і шкалою ECTS (Див. таблицю 2). Якщо студента влаштовує дана оцінка, то він заліку не складає і ця оцінка виставляється у залікову чи екзаменаційну відомість та залікову книжку. Якщо оцінка не влаштовує – то він складає залік у встановленому кафедрою порядку. Студенти, які не набрали відповідну кількість балів (менше 100 рейтингових балів) і отримали оцінку “2”, при певному виконанні всіх обов’язкових видів навчальної роботи, можуть скласти залік і отримати лише “задовільну” оцінку при успішному його складанні. Студенти, які ж не набрали відповідну кількість балів (менше 58 балів) для отримання “задовільної” оцінки і не виконали всі види обов’язкової навчальної роботи (не склали професіограми та професіографічної картки, не здали звіту з анкетування учнів та не виконали профконсультаційного висновку) до заліку не допускаються. Залік вони можуть скласти лише після того, як виконають у певному об’ємі, визначеному викладачем, всі обов’язкові види навчальної роботи або пройдуть повторний курс.

Ефективність впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу при підготовці майбутніх вчителів до профорієнтаційної роботи з учнями можна оцінити за результатами підсумкового контролю з дисципліни “Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи”. Так у 2005-2006 н.р. загальна успішність студентів у порівнянні з попереднім роком зросла на 2%, а якісна – на 12%.

Реалізація цієї системи на практиці потребувала перебудови організації навчального процесу: зміни планування роботи викладачів, підготовки матеріально-технічної бази, розробки відповідного методичного забезпечення, особливо в електронному варіанті, організації тестових контрольних перевірок знань тощо. При цьому зростає роль зворотного зв’язку, контролю і самоконтролю знань студентів, збільшується кількість ступенів контролю і забезпечується їх диференціація за складністю. Від викладача вона вимагає систематичної творчої, індивідуальної роботи, а від студента ретельної, систематичної підготовки до занять і старанної, творчої праці на заняттях та під час навчально-дослідної роботи. Застосування протягом 6-ти років модульно-рейтингової системи навчання і оцінювання знань і вмінь студентів та участь в експерименті з реалізації положень Болонського процесу за кредитно-модульної системою протягом 3-х років свідчить, що така організація навчального процесу заохочує студентів до систематичної навчальної і наукової роботи, стимулює їх орієнтацію на вищі рівні засвоєння навчального матеріалу і відповідно підготовки до профорієнтаційної роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: Модульне навчання. – К.: ІСДО, 1993. – 220 с.
2. Андрощук А.О. Рейтингова технологія оцінки знань в навчально-виховному закладі // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 3. – С.86-93.
3. Бондар В.І. Модульно-рейтингова технологія вивчення навчальної дисципліни (на матеріалі дидактики). – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 1999. – 49 с.
4. Войтко А.І., Янцур М.С. Професійна активізація молоді на основі професійних проб: Методичний посібник. – Рівне: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1996. – 55 с.
5. Гончаров С.М. Модульна система навчання студентів факультету економіки. – Рівне: РДТУ, 2000. – 22 с.
6. Гончаров С.М. Рейтингова система оцінки успішності навчання студентів факультету економіки. – Рівне: РДТУ, 2000. – 19 с.
7. Клімов Г.І., Седляр І.О., Янцур М.С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи (практикум)/Наук. редактор М.С.Янцур. – К.: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1995. – 180 с.
8. Комплексна комп’ютерна система “Основи вибору професії” (22 програмовані методики) /Автори розробники: М.С.Янцур, Р.І.Підвальный, О.М.Сарницький та ін. – Рівне: РДПІ, 1996. – 68 с.
9. Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців./ Розробники: Р.М.Постоловський, А.М.Воробйов, В.І.Тищук, В.В.Сілков. – Рівне: РВВ РДГУ, 2005. – 51 с.
10. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи. Програма навчальної дисципліни (за вимогами кредитно-модульної системи). Для спеціальності 6.010100 «Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання» / Укладач М.С. Янцур. – Рівне: РДГУ, 2004. – 20 с.
11. Профорієнтаційна робота в школі. Методичний посібник /Автор-укладач М.С.Янцур. – Рівне: МПУ РОЦПОН, РДПІ, 1993. – 41 с.
12. Рейтингова система оцінювання знань студентів РДГУ. Методичний посібник /Р.М.Постоловський, А.М. Воробйов, В.І. Тищук, Б.П. Дем’янюк, М.С. Янцур. – Рівне: РДГУ, 2004. – 62 с.
13. Робоча навчальна програма і модульно-рейтингова система оцінювання знань і вмінь студентів з дисципліни «Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи». Для студентів спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання». / Автор-укладач М.С Янцур. – Рівне: РДГУ, 2004. – 32 с.
14. Фурман А.В. Модульно-розвиваюче навчання – система педагогічних інновацій // Педагогіка і психологія. – 1995. – №3. – С. 97-108.
15. Юцявичене П.А. Теорія і практика модульного обучения. – Каунас: Шиеса, 1989. – 272 с.
16. Янцур М.С. Класифікація, аналіз та опис професій з практикумом: Навчально-монографічний посібник. – Рівне: РДГУ, 2006. – 250 с.
17. Янцур М.С. Основи професіографії (практикум): Навчальний посібник. – К.: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1996. – 224.с.
18. Янцур М.С. Професійна орієнтація учнівської молоді і методика профорієнтаційної роботи: Конспекти

лекцій. Для студентів спеціальності “Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання”. Електронний варіант у MS Word. – Рівне: РДГУ, 2004. – 212 с.

19. Янцур М.С. Професійна психодіагностика (практикум): Навчальний посібник. – К.: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1995. – 159 с.
20. Янцур М.С., Сарницкий О.М., Тищук В.І. Комп’ютерна система “Профдіагностика-1” /Методичний посібник. – Рівне, РДПІ, 1992. – 56 с.
21. Янцур Н.С., Путинцева В.К. Организация и проведение профессионального отбора на профессии типа “Человек - техника” /Под ред. Н.С.Янцура. - К.: МТУ ГЦЗ, МОУ РГПИ, 1994. – 71 с.

Резюме. В статтє раскрываються теоретико-емпирические подходы к реализации кредитно-модульной системы организации учебного процесса при подготовке будущих учителей к профориентационной работе с учащимися.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, модуль, рейтинг, профессиональная ориентация, самостоятельная работа студентов, критерии оценивания.

Summary. In given article throwing light on using theoretical – empirical approaches to realization credit and modulus system organization of educational process by the training (preparation) future teachers to vocational guidance activity with pupils.

Key words: credit and modular system, modular, rating, professional orientation, independent work of students, criterion of evaluation

Одержано редакцією 24.10.2006.

УДК: 378.134:373.3(043)

О. Б. МАМЧИЧ

ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Резюме. У статті визначено основні вектори проектування процесу навчання рідної мови на модульній основі у педагогічному ВНЗ.

Ключові слова: модульна основа, лінгвістична компетентність, рідна мова.

Складний і багатогранний процес відродження національної освіти у контексті інтеграції України до світового освітнього простору висуває особливі вимоги до вивчення дисциплін лінгвістичного циклу у вищій педагогічній школі. В умовах демократизації та гуманізації освіти особливої уваги потребує розробка та впровадження таких форм і методів мовної роботи, які мають сприяти становленню висококваліфікованих фахівців. Однією з важливих умов успішного навчання мови є оволодіння нею з метою якісної підготовки майбутніх педагогів до практичної роботи. Особливе місце у визначенні цього завдання належить роботі з формування лінгвокомпетентності мовної особистості вчителя.

Нами проаналізовано концепцію та основні напрямки створення інноваційної технології навчання, що побудована за принципом модульності змісту процесу вивчення спецкурсу „Українська мова за професійним спрямуванням” на неспеціальних факультетах у педагогічному ВНЗ. Таку технологію розроблено на кафедрі слов’янської філології Чернігівського державного педагогічного університету. Основою її є принципи самостійної роботи студентів та індивідуально-орієнтована модель засвоєння навчального матеріалу, що передбачає заміну звичної п’ятибальної шкали оцінювання знань модульно-рейтинговою заліковою одиницею.

Недостатній ступінь розробленості означеної проблеми у сучасній лінгводидактиці, брак нестандартних авторських методик та підручників не завжди дозволяє студентіві правильно усвідомити упровадження такої технології до навчального процесу, побачити лінгвістичні явища у неперервному ланцюжку пізнання, мислення, сформувати вміння та навички, що мають сприяти розвиткові мови й мовлення майбутнього вчителя.

Відповідно до Освітньо-професійної програми вищої освіти та Освітньо-кваліфікаційної характеристики майбутнього спеціаліста, **критеріями** формування лінгвістичної компетентності є: теоретичні знання рідної мови, практичні вміння (гностичні, проектувальні, конструктивні, організаторські, комунікативні) та навички застосування одержаних знань і вмінь як складової культури мовної особистості сучасного педагога.

Концептуальною ідеєю вважаємо положення про те, що формування лінгвокомпетентної особистості майбутнього вчителя є соціальною вимогою, базується на психолого-педагогічній теорії і практиці, спрямоване на реалізацію міжособистісних відносин у професійній діяльності і створення умов для вдосконалення мовної та мовленнєвої культури студентів.

Такою умовою є впровадження кредитно-модульної системи до процесу організації навчання та контрольного оцінювання знань, що має стимулювати систематичне вивчення студентами дисциплін мовного циклу, посилити контроль засвоєння ними відповідного обсягу навчального матеріалу, що сприятиме оптимізації процесу набуття мовної компетентності. Така система враховує світовий досвід галузі вищої освіти та сприяє інтеграції ЧДПУ до міжнародної системи ВНЗ.

Дидактична мета спецкурсу:

- удосконалення знань про українську мову як національну мову українського народу, виховання поваги до українського слова;

ЗМІСТ

Постоловський Р.М. Передмова	3
Частина I. Інноваційні технології реалізації навчального процесу у вищих навчальних закладах	4
<i>Артемчук Г.І., Спіцин Є.С.</i> Деякі проблеми реалізації кредитно-модульної системи організації навчального процесу в університеті.....	4
<i>Берека В.Є.</i> Педагогічна практика – невід’ємна складова підготовки майбутнього керівника освітнього закладу.	7
<i>Бричок Б.П.</i> . Модернізація освітнього процесу на основі концентрованого підходу.....	15
<i>Вихрущ В.О., Решетуха Л.Г.</i> До проблеми контрольно-оцінної діяльності у педагогічному вищому навчальному закладі	18
<i>Ємельянова Д.В.</i> До питання організації самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульного навчання.....	20
<i>Яциур М. С.</i> Підготовка майбутніх вчителів до професійної орієнтації учнів у кредитно-модульній системі організації навчального процесу.....	23
<i>Мамчич О.Б.</i> Педагогічна інноватика використання модульної системи у вищій школі.....	29
<i>Петриненко Л.О.</i> Диференціація підготовки майбутніх вчителів-початківців до інноваційної діяльності	33
<i>Шевців З.М.</i> Соціально-педагогічна діяльність як навчальний предмет.....	35
<i>Яцук І.П.</i> Особливості особистісно-орієнтованої професійної підготовки майбутнього вчителя.....	38
<i>Машкіна Л.А.</i> Методологічні засади впровадження інноваційних технологій у вищих навчальних закладах.....	42
<i>Баркасі В.В.</i> Використання можливостей новітніх інформаційних технологій навчання для підвищення рівня інформаційної культури майбутніх вчителів іноземних мов	47
<i>Варич О. С., Сингаївський Д. В.</i> .Розвиток технічного мислення майбутніх вчителів трудового навчання з використанням новітніх інформаційних технологій	51
<i>Кочубей А.В.</i> Формування трудової культури майбутніх інженерів у вищому навчальному закладі засобами народознавства.....	55
<i>Бойчук Ю.Д., Марциновський В.П., Зуб. О.В., Калініна О.В.</i> Сучасні педагогічні технології при викладанні курсу „Основи екології” у вищому педагогічному навчальному закладі	59
<i>Джаман Т.В.</i> Рефлексія професійного становлення соціальних педагогів як інноваційна технологія реалізації навчального процесу.....	65
<i>Комар Т.В.</i> Деякі проблеми професійного становлення студентів гуманітарно-педагогічного факультету	67
<i>Криловець М.Г.</i> Інноваційні технології фахової підготовки майбутніх учителів географії.....	70
<i>Тепла О.Н.</i> Формування від повідальності у процесі фахової підготовки студентів аграрних вищих навчальних закладів	72
<i>Ніконенко І.С.</i> До питання компетентнісного підходу до навчання у вищій школі	74
<i>Перець О.М.</i> Сутність професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.....	80
<i>Павленко О.В.</i> Шляхи фасилітації процесу інтеракції в системі „Здорова дитина – дитина з особливими потребами”.....	83
<i>Сілков В.В., Сілкова Е.О.</i> До питання про структуру та функції методико-математичної підготовки вчителів початкових класів в умовах кредитно модульної системи організації навчального процесу	85
<i>Суржук Т.Б.</i> Пошук ефективних способів керівництва навчальним процесом індивідуально-диференційованого спрямування.....	88
<i>Яременко О.О.</i> Технології проблемного навчання на уроках іноземної мови для студентів педагогічних вузів	92
<i>Временко М.В., Грабовська Т.О.</i> Формування гендерної компетенції студентів: когнітивний аспект.	95
<i>Бричок С.Б.</i> Інтерактивна лекція у викладанні курсу „Історія педагогіки”	99

<i>Боровець О.В.</i> Проблемне навчання як технологія професійної підготовки педагога	103
<i>Ващик Т.І.</i> Функціонування навчально-наукового педагогічного комплексу.....	105
<i>Голік Л.О.</i> Концептуальні засади полікультурного виховання.....	107
<i>Гуцал Л.А.</i> Формування творчої особистості майбутнього педагога в процесі професійної підготовки.....	110
<i>Філіпп'єва О.А.</i> Стан підготовки майбутніх учителів початкових класів до валеологічного виховання учнів.....	113
Частина II. Педагогічні та освітні технології у традиційному та інноваційному вимірах.....	
<i>Грицай Н.Б.</i> Система підготовки студентів вищих навчальних закладів до проведення про проведення позакласної роботи з біології в загальноосвітній школі.....	118
<i>Березовський П.П.</i> Тести: Панацея чи опіум? (до проблеми переваг і недоліків тестового оцінювання)	123
<i>Берестецька Н.В.</i> Формування мотивації у курсантів-прикордонників як шлях підвищення їхньої навчально-професійної підготовки у військових вищих навчальних закладів.....	126
<i>Давнюк С.А.</i> Активізація професійної лінгвістичної компетенції студентів на матеріалі синтаксису.....	131
<i>Загайкевич Л.В.</i> Застосування знань фундаментальних наук при вивченні образотворчого мистецтва у вищих педагогічних закладах.....	133
<i>Захарчук З.А.</i> До питання про способи керівництва навчальним процесом оволодіння виразним читанням.....	137
<i>Зиль І.П.</i> Психолого-педагогічні аспекти формування екологічної свідомості учнів основної школи.....	141
<i>Лелюх Ю.В.</i> Готовність майбутніх вчителів до формування мовленнєвої компетенції учнів на уроках читання.....	144
<i>Матіяш В.В., Ковальчук Л.І.</i> Технологічні засади вивчення курсу „Загальні основи педагогіки” в умовах кредитно-модульної системи.....	148
<i>Мороз Л.В., Дохненко Н.Р., Самолюк І.В.</i> Формування навичок читання на початковому етапі навчання іноземній мові у вищому навчальному закладі.....	150
<i>Петренко О.Б.</i> Технологія викладання гендерних курсів у вищій школі.....	153
<i>Літвінчук С.Б.</i> Самостійна робота студентів як засіб активізації навчання у вищій школі.....	157
<i>Припула Л.П.</i> Розвиток аграрної освіти в Україні: історичний аспект.....	161
<i>Павелків К.М.</i> Психологічні особливості засвоєння лексичного матеріалу іноземною мовою студентами немовних факультетів вищих навчальних закладів.....	164
<i>Сіранчук Н.М.</i> Формування готовності майбутнього вчителя до проведення фасилітованої дискусії як методу розвитку образного мовлення молодших школярів.....	168
<i>Шевченко С.М., Барковський В.В.</i> Формування навчально-пізнавальної компетенції студентів через розв'язання прикладних задач вищої математики.....	171
<i>Шелюк В.О., Василюк В.М.</i> Гуманізація системи фізичного виховання студентської молоді.....	174
<i>Шоробура І.М.</i> Проектування технологій на уроках географії	176
<i>Шпортун О.М.</i> Народнописенна творчість у формуванні професійної майстерності майбутнього вчителя музики.....	179
<i>Яковичина Т.В.</i> Проблема взаємодії у навчальних закладах Волині (друга пол.ХІХ – поч. ХХ)	185
<i>Яшник С.В.</i> Використання гендерного підходу при вивченні курсу „Психологія управління” у вищих навчальних закладах.....	189
<i>Відомості про авторів</i>	192

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 35

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Варич О.С., Хильчук Т.К.

Здано до набору 15.11.2006 р. Підписано до друку 24.11.2006 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 29,92. Обл. вид. арк. 30,35. Замовлення № 16/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 35. — Рівне: РДГУ, 2006. — 196 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 6.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем дидактики вищої освіти, історії педагогіки, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20